

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo administracija in ekspedicijska na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Kranjsko meščanstvo.

Izid volitev po mestih in trgih za deželni zbor je pokazal, da je v kranjskih mestih še dosti nemškutarije, ki se je zatrosila v naše kraje najprvo po tistih nemških rokodelcih in obrtnikih, ki so se sprevideli, da je Kranjska zanje precej dobra molzna krava, naselili po naših mestih, kjer je vsled tega nastala tista mešanica nemško-slovenskega življa, ki nam je zdaj v narodnem oziru tako na potu. Naseljenci, nezadovoljni, da so se med nami dobro preživili, začeli so hrepeneti po vladi nad domačini, kar jim je bilo toliko laglje doseči, ker se je germanizacija in nemški življenjski tudi od druge strani vedno podpiral. Od leta 1848 sim začeli pa so se domačini zavedati; oni so sprevideli, da ni častno za naš narod, ako imajo v naši deželi tujci več veljave, nego domači. Nemški življenjski po mestih umira, in mesta se obljudujejo s prirastkom iz slovenskih kmetov, tako so tudi mesta že večidel izgubila nemški značaj, pravih Nemcev je uže malo, nemška stranka se rekrutira le še iz rojenih Slovencev, ki so se nemški naučili, pa hočejo sedaj za Nemce veljati. Vendar je tudi teh zmirom manj. Bolj ko se slovenski jezik izobrazuje, bolj ko se domače časopistvo širi, in domače slovstvo razvija, manj je takim, ki se hočejo izobraziti, potreba nemščine; tako se tedaj narašča slovenska inteligencija. Slovenski življenjski ne boče poginil, kakor nemškutarji mislijo, nasprotno se vedno bolj ojačuje; sosedstvo s Hrvati in slovanska uzajemnost dela nas nepremagljive. Dežela kranjska kaže vedno bolj odkrito svoje slovansko lice,

slovanski značaj, in proti ogromni večini se peščica tevtonoljubov ne bo mogla dolgo več braniti. Kar je pravih Nemcev po mestih, tem polagamo na srce, naj ne bodo nehvaležni deželi za njene dobre, naj ne zlorabijo njene gostoljubja, naj se spominjajo prislovice „si vivis Romae, romano vivito more!“ (Če živiš v Rimu, živi po rimski navadi.) Ne mi po njih, ampak oni kot manjšina se morajo po nas ravnati; naj ne dražijo naroda, in naj se ne vtikajo v njegove zadeve. V nemškem Gradcu je nad dvajset tisoč Slovencev, vendar nam še nikdar ni na misel prišlo, vtikati se v graške volitve, ali celó ukazovati hoteti v mestu. Ravno tako je na Dunaji sad sto in petdeset tisoč Slovanov, pa nemajo niti jednega zastopnika v mestnem zboru, nemajo niti jedne slovanske šole! To naj naši Nemci pomislijo. Z nemškutarji pa se ne da govoriti, kajti poturica renegat je fanatik, je strasten sovražnik slovenstva, pri njem mirna beseda nič ne opravi, in noben dokaz nič ne zaleže, takemu je treba samo z ravno tisto eneržijo nasproti stopiti, s katero nas on preganja. Eden nemški poslanec več ali manj, na zadnje pa se mora vendar vse naše meščanstvo posloveniti, zakaj to je vendar laglje mogoče, ko pa da bi se zavolj par sto Nemcev morala ponemčiti vsa dežela. Da bi v mestih vladal drug jezik, kakor na deželi, to je nesmisel. Tisti Slovenci, kateri v mestih stanujejo, pa Nemcem in nemškutarjem na ljubo navadno le v nemškem jeziku govorijo, delajo našemu kmetu veliko krivico, ker ta, ko v mesto pride, se čuti čisto tujega v njem, slovanski meščani so mu v njegovi nenavzoč-

nosti mesto izdali tujcu. Če je slovenski kmet naš rojak, potem ima vsakako tudi pravico, da ga v mestu kot takega sprejememo; vedno nemškutarenje v jeziku, ki je pri nas tako v navadi, to je nezvestoba nasproti domovini, ker s tem se nemškutarja širi in pospešuje, domači življenjski pa se odriva. Domač človek s kmetov, ki nemški ne zna, ravno zavoljo tega skoraj že službe ne more dobiti v naših mestih, kajti prednost se daje tujcem, ki nemški znajo. Tak sad rodi nemškutarenje po mestih. Še več: nemškutarenje je krivo, da k nam lahko pošiljajo nemške uradnike, domače pa iz dežele gonijo; ko bi mi ne hoteli nič nemški govoriti, morali bi to znati uradniki! Ravno ti nemški uradniki so potem, kakor smo se 10. t. m. prepričali, glavna podpora naših nasprotnikov pri volitvah. Tako celó narodni Slovenci, ki pa vedno nemški govorijo, nemškutarji po mestih potuho dajejo. Dokler na pr. v Ljubljani zavoljo tri sto Nemcev pet in dvadeset tisoč Slovencev nemški govori, in zmirom in povsod le nemški, in celo med seboj le nemški, tako dolgo se nemškutarije ne bomo znebili; kak dunajski stric čutil se bo v Ljubljani kakor doma, slovanski kmet pa bo bežal iz nje, ker se domač jezik in domača šega vedno bolj tujemu življenjski umikata. Po Ljubljani se tolažijo nemškutarji „die umgangs-sprache ist doch die deutsche“; tako je v mestih tudi v istini, in kakor dolgo je to, tako dolgo tudi nikamor ne pridemo; meščanstvo je najboljši konsument vsake literature; če je naše meščanstvo nemško izgojeno, umeje se, zakaj da naša literatura tako malo podpore najde, da morajo najboljši pisatelji stradati.

Minin in Požarski.

Po Petruševskem in drugih spisal J. Steklasa.
(Konec.)

V tem času pa je hitel poljski kralj z malo četo proti Moskvi, da reši svoje iz stiske, Ali zdaj se je vse spremenilo od poprej: ne eno mesto se ni podalo kralju, ne en Rus ni prišel k njemu v tabor, da se pokloni. Sprednji polk je sicer prišel do Moskve, ali ruski vojvodi so ga napali in pregnali. Sigismund se je vrnil v svojo domovino.

Dovršilo se je veliko delo; izbrana moža Kozma Minin in vojvoda knez Dmitri Požarski sta očistila Moskvo ptujcev, rešila moskovsko gosudarstvo. Zdaj je preostala še volitev novega carja. Bojarji in vojvodi so poslali glasnike na vse kraje ruske zemlje, ki so zvali v Moskvo vse duhovne oblasti, najizvrstnejše dvorjane in druge pametne ljudi. Bojarji in vojvode so prosili, da bi se vse te oblasti in izbrani bolji ljudje dogovarjali v svojih mestih o volitvi novega vladarja. Ko so mnogi od njih prispeli v Moskvo, naznačen je bil post na tri dni, a potem so se začela dogovarjanja. Pred vsem so sklenili, da ne bodo izbirali

carja iz ptujih kraljev in kraljevičev, nego rojenega Rusa. Komaj pa so to sklenili, precej so se začele zmešnjave, vsaki je hotel po svoji misli delati, vsaki je hotel svojega, a drugi so se zopet sami trgali za carstvo, podkupljevali in grozili se. Ali vse to ni dolgo trajalo. V enej teh sednic je podal neki dvorjanin pismo, po kojem je poprejšnim carjem najbližji rodjak Miha Fedorovič Romanov — njega je treba izbrati. Ravno takrat je izročil donski ataman tudi neko pismo, v katerem je bilo dokazano, da je narodni car Mihail Fedorovič Romanov. Rodovina Romanov pa je bila uže od davnej v velikej časti med narodom počemši od prve žene Ivana Groznega, Anastazije. Tudi o njej, in o mnogih drugih je narod mnogo dobrega pomnil, žive pa je vse spoštovalo in ljubilo. Uže takrat, ko so odstranili od prestola Vasilja Šujskega, govorili so mnogi, da hočejo za carja Mihajla Romanova; pa ker je bil jako mlad, ponudili so Poljaki svojega Vladislava. A zdaj, na zemaljskem zboru ni se bilo treba zavoljo Romanova nobenemu bojarju prepirati. Kakor sta rekla dvorjan in ataman, tako je zbor tudi sklenil za carja izbrati Mihajla Romanova.

Poslali so v mesta po imenitne bojarje, katerih ta čas ni bilo v Moskvi; poslali so po izbrane, ki so zakasnili na sabor, pa tudi da pozvedo po mestih in okrožjih, kako narod misli. Ko so se bojarji in izborniki vsi sešli ter glasnici izjavili vest, da ves narod hoče Mihajla za cara, odredili so zadnjo skupščino. Na nedeljo Pravoslavja, 21. februarja l. 1513, oddal je vsaki izbornik list; pregledali so potem vse lističe, — povsod je bilo napisano eno ime: Mihajlo Fedorovič Romanov. Poslali so štiri ljudi na Krasno ploščo (trg), kjer se je zibal narod; poslanci so stopili na Lobno mesto ter vprašali narod, koga hoče imeti za carja? „Mihajla Fedoroviča Romanova!“ zakričal je narod.

Podali so se potem v cerkev, odpeli molitve, v katerih se je spomnil uže novoizbrani car Mihajlo Fedorovič Romanov.

K novemu carju je poslal sabor poslanca. Mihajlo je živel v tem času v Kostromi, v Ipatijevskem samostanu, skupej s svojo materjo, nuno Marto. Bilo mu je 16 let. Poslanci so prišli pred njega ter se mu naklonili in ga prosili, da bi izvolil po sklepu vse zemlje prevzeti carstvo. Ali Mihajlo jim je odrekel,

Ravno taka je s časopistvom: nemški listi najdejo med nami več naročnikov, ko domači; po mestih celó skoraj ni najti drugih časnikov po hišah, ko nemških, ker gospodje slovenski ne umejo, še manj pa gospodične!

S takimi in enakimi sredstvi se pri nas v mestih nemškutarija vzdržuje in širi. Čudimo se, da je ni še konec, in jej dajemo vedno nove reje. Naša mladina v srednjih šolah se muči še vedno z nemščino, mi sami, ki nas nikdo k temu siliti ne more, dajemo nemškutariji vsako potuho: klicani pred sodnijo, govorimo nemški, „da bi se ne osumničili“; na rotožu govorimo nemški, „da bi se ne zamerili“; za pošto in telegraf pišemo nemški, „da bi pisma bolj gotovo prišla na svoj kraj“, vse različne pisarije doma naredimo po nemški, „da bi ne bilo kakih sitnosti“, v kavarni, krčmi in štacuni govorimo nemški, da bi se ne mislilo, „da nismo dosti izobraženi“, in med seboj govorimo nemški — iz navade. Tako imamo zmirom kak izgovor za svojo malomarnost, za svojo komoditeto, nemškutarija pa veselo naprej cvete in kot ljulika narodnej pšenici ves sok jemlje, ter jo odriva. Nemškutarija itak ne more nobenega sadu več roditi, ker glavni cvet nemškega slovstva je uže minul, sicer je pa znano, da bastardi niso za slovstvena dela, kajti med boljšimi nemškimi pisatelji ni nobeden Korošec, Štajerc, Pomorjan; kaj se bomo tedaj med Nemce silili, in nemščino toliko gojili! Dajmo se raje slovenčine poprijeti, in navadimo se lepo slovenski govoriti, to bo gotovo lepše slišati, ko trda in robata nemščina. Meščan ima s kmetom vsak dan opraviti, treba je tedaj, da govorita oba en jezik, kateri zamore biti le slovenski. Kako lepo bi bilo, ko bi vsaj eno slovensko mesto lep izgled dalo, ko bi se hotelo očistiti vseh tistih „—igg“ in „—itsch“, ter okinčati se s samimi slovenskimi napisi, ko bi meščani hoteli zmirom in povsodi lepo slovenski govoriti, in tisto pusto nemškutarenje opustiti. — Nemec pravi, da vse druge jezike spoštuje, pa se vendar nikoli ktereга učiti neče, in le hoče, da bi se vsi narodi zavolj njega nemški učili. Narodnjaki pa recite: „Nalašč ne! — če jaz nemški znam, naučil sem se to za svoj denar, na svoje stroške, ne pa na stroške vsacega priklatenega vanderčka, in mu tudi nisem dolžan nemški odgovarjati, če si je prav med

nami premoženje in „gravtnost“ (mogočnost) pridobil“. Kar je pa pravih in poštenih Nemcev, razložite jim, da jim osebno nič žalega storiti nečemo, da se v socialnem in denarnem oziru nemajo od nas nobene škode bati, mi hočemo le gospodarji biti v lastni deželi, in če so lojalni, morajo priznati, da imamo pravico za to ravno tako, kakor drugi narodi v svojih deželah. Z nemškutarji pa nič ne paktirajte! Izdajalci, renegati, koristolovci, lizuni in vohuni niso vredni, da bi se mi z njimi popadali, bolje je pustiti jim zmago, in zaničevati jih! Saj to naše stanje itak ne more dolgo več trpeti, in v kratkem pride čas, ko si bo vsak v čast štel, da je Slovan, ne pa kakor sedaj, ko marsikteri za to nemškutari, ker misli, da je sramotno biti Slovenec.

Z bojišča.

Naši Turki se silno veselé, da se Rusom v Aziji slabo godi, kar celo vradna poročila iz Petrograda več ne tajé. Vradno se namreč 9. t. m. poroča iz Aleksandropola: Ko je general Loris-Melikoff zvedel, da se skoraj vsa vojna Muktar-paševa pomiče proti Karsu, vstavil je bombardovanje in poslal topove v Kurukdaro in Aleksandropol ter konjike svoje zbral pri Chaejivaliu, pešce pa pri Zaimu. Oddelek Tergusakov je na poti iz Dajara v Surp-Chanes vzel pod svoje varstvo 3000 kršanskih družin, ki so iz strahu pred bašibozuki in Kurdi pobegnile iz Alaškertske doline. Vsled tega se je vojna le počasi pomikala dalje in Turkom dala priliko, da so prijeli zadnjo stražo rusko. Tergusakov je sklenil najprej v Igdir v zavetje spraviti bolne, ranjene in begune, kamor je 5. t. m. došel; 8. julija pa se je zopet vzdignil proti Bajazidu, kjer je rešil tamošnjo od Turkov zajeto posadko in popolnoma potolkel 30.000 mož močno vojno turško.

Iz Carigrada se naznanja, da je Muktar paša došel v Kars, Rusi pa so se umaknili nazaj proti Aleksandropolu. Glavni vzrok te jako neprijetne in škodljive nezgode je menda ta, da so Rusi premalo vojakov poslali na azijsko bojišče, ker niso mislili, da bi bila tamošnja vojna turška tako močna. Tudi so se vzdignili nekteri azijski narodi proti Rusom, ki vsled tega niso mogli vseh vojakov poslati proti armadi turški, ampak se jih je

moralo mnogo obrniti proti vstajnikom, s kterimi so imeli že več prask. Vendar poroča neki telegram iz Petrograda 11. t. m., da so bile te bitke srečne za Ruse, ki so zasedli Abhast, glavno mesto vstajnikov.

V Bulgariji pa Rusi ne dero tako hitro naprej, kakor so bili storili v Aziji s tako nesrečnim vspehom. Vzrok temu so jako slabe ceste in preskrbljevanje za vojsko potrebnega živeža, ki je jako mučno, ker se še za denar v opustošenih krajih ne more nič dobiti. Tudi hoče vojna ruska z enim vdarcem in majhnimi žrtvami doseči, kar najbolj mogoče odločilen vspeh, kakor sa je zgodilo pri prehodu čez Donavo. Nekteri listi so trdili, da ruski vojskovodje niso nič vredni, ker se tako počasi pripravljajo za prehod, da jim manjka potrebnih reči, ladij, čolnov itd. Ko so pa Rusi nenadoma prišli čez Donavo in še 2000 ljudi niso zgubili, ostrmel je svet in vojskovodje, ki so računili, da bodo pri tej priliki Rusi zgubili 30 do 50.000 ljudi. Kakor je tedaj uprava ruske vojske matematično preračunila prehod čez Donavo z najmanjšimi žrtvami, tako hoče storiti tudi sedaj in trdnjave Ruščuk in Silistro le opazovati, glavno bitko pa biti pri Šumli in Varni. Tedaj bode še le mogoče soditi o veljavi ruske vojne, ki s tako previnostjo ravna. Sicer pa so si v ruskem taboru zvesti zmage in srečnega vspeha, sicer bi ne bil car že okliceval nove bulgarske uprave, ki bode ruskej jako podobna.

Turki v Carigradu so vsi preplašeni, odkar je ruska vojna prišla čez Donavo. Ko je sultan to zvedel, sklical je neki nemudoma ministre, ter jih s solznimi očmi vprašal, kako je li mogoče, da so Rusi tako lahko prišli čez Donavo, dasi šteje turška vojna 300.000 mož? Ministri so se izgovarjali, da to je reč, ki zadeva le višjega poveljnika Abdul-Kerima. Sultan je nemudoma od njega po telegrafu zahteval pojasnila, pa Kerim paša mu je odgovoril, da naj zarad prehoda Rusov ne žaluje, ker nima nobenega pomena. On je sestavil izvrsten načrt, po katerem bodo Rusi gotovo tepeni in ne bodo nikdar več videli svoje domovine. Sultan naj mu le dovoli, da izvrši ta načrt in da se mu v Carigradu ne delajo ovire. Sultan je hotel poznati načrt Kerimov, pa Kerim mu je odgovoril, da mu tega ne more razodeti; sultan naj mu le zaupa, ali pa

kajti njegova mati ni bila za to. Ona je govorila, da so prebivalci Moskovskega gosudarstva čisto pokvarjeni; predavši se poprejšnjim vladarjem, vendar niso verno služili; vsa zemlja do konca pokončana in mlademu Mihajlu prevzeti zdaj carstvo bi značilo toliko, kolikor podati se v propast. Poslanci so solznih oči prosili Mihajla, da ne bi preziral saborske prošnje in poklonitve ter se volji božjej vstavljaj; govorili so dalje, da so se Rusi po teh velikih nesrečah spametovali ter zedinili. Dolgo so prosili poslanci Mihajla, od tretje ure do devete; da, celo grozili so se mu, da bode Bog njega na račun poklinal radi konečne propasti gosudarstva. Na zadnje je Mihajlo vendar popustil, dal vsem roko ter obečal v kratkem priti v Moskvo.

Od tega časa vlada rod Romanovih blagonosno v Rusiji do dandanes.

Zli sovražniki, rušitelji in zlohotniki ruskega gosudarstva pa še zdaj niso mirovali; zvedivši, da je Mihajlo izbran za carja, sklenili so nekoji umoriti ga. Iskajoč carja vlovili so oni kostromskega kmeta Ivana Susanina ter ga izpraševali, kje je Mihajlo, ter ga strašno natvezali. Krepak duhom in velik

srcem je bil Susanin: on je vedel, kje je car, ali ga vendar ni izdal niti z eno besedico. Susanina so mučili do smrti, ali častno in slavno njegovo ime živi v ruskih srcih do dandanes in bode vedno živelo.

Mladi car je prišel v Moskvo 2. maja, 11. julija pa je bil kronan za carja. Mladi car je imel velike skrbi. Zemlja je bila razdjana, mesta požgana, blagajna carska prazna, povsod so bili grabeži in razbojstva; ljudje so se izkvarili, od vsacega reda odučili, bezcarje je Rusiji zadalo toliko zla, da se ni dalo v kratkem času izkoreniniti. Car je imel red narediti v vsem, in s Kazaki pogođiti se, in s ptujimi sovražniki bojevati. Kazacki ataman Zarucki je osvojil Avstrahan ter tamkaj počenjal razna hudodelstva, dokler ga niso nazadnje vlovili. Njega so nataknili na kol, sina Marini obeseli, Marinu pa zaprli v stolp, kjer je tudi umrla. Kazaki vendar niso še popustili, dohajali so z vojsko pod samo Moskvo; nje so upokorili z velikim trudom. Litovski dobrovoljci pa so razdevali in pustošili rusko zemljo še tri leta; s poljskim kraljem se je vojskoval car Mihajlo dvakrat, a s švedskim enkrat. Težko bi bilo mlademu carju vladati zemljo, da se ni vrnil

iz sužnosti njegov oče, mitropolit Filaret. On je bil posvečen za patrijarha ter je pomagal carju z besedo in s činom. On je odstranil od carja hudobne in bezčastne ljudi, imel v milosti verne služabnike, nadarjal je dostojno in pravično ter je branil pred krivicami.

V broju dobrih carskih služabnikov je bil tudi knez Požarski. Na dan kronanja je bil povzdignjen med bojarje ter dobil lep dvorec za dar; čez šest let mu je car poklonil zopet imanje. Dokler se ni vrnil iz sužnosti oče carjev, videl je Požarski večkrat krivico v vječu bojarskem, ali je vendar še nadalje služil s tisto vernostjo, kakor za časa bez carja. On se je bil z litovskimi prostovoljci, bil se s Krimci in Kazaki, vstavil se krepko Poljakom. Slava Požarskega je bila tako velika, da so prebivalci Kaljuge prosili carja, da bi poslal k njim proti Litovcem kneza Požarskega, in Požarski je oslobodil Kaljugo. Ko so Poljaki skupaj s Kazaki prišli do same Moskve, bil se je z njim Požarski v napadih in bitvah ter ni gledal niti na svojo glavo. Ko je bila v drugič ruska vojska od poljske pobita, in je bilo treba to delo popraviti, poslal je car kneza Požarskega. Razun tega pa je Požarski

višje poveljništvo izroči komu drugemu. Ker je sultana reč vendar le še skrbela, hotel je sam oditi k vojni, pa ministri so mu rekli, da mora ostati v Carigradu; ponudil se je pa vojni minister, da se poda k vojni in preiskuje vojni načrt Kerimov, ter ga spremeni, če bi bilo treba.

Črnogorci imajo mir, odkar so potolkli vojsko Suleimana in Alia paše. Večina oddelka Suleimanovega bode neki odšla proti meji srbski, da se bo Srbom postavila naproti, če bi pričeli vojsko, Ali Saib pa hoče neki zopet od Spuža prijeti Črnogorce. Pa kaj bo opravil sam, če še s Suleimanom nista opravila ničesa, dasi sta bila Črnogorce s trikrat večjo močjo prišla od treh strani.

Vstajniki so 4. t. m. vzeli in požgali turško vas Agič in imajo v svojih rokah vse kraje od Bresovca do Planine. Srbska „Zastava“ ima neko poročilo, ktero je tudi „Politik“ v št. 189 ponatisnila pod naslovom „zur Haltung des katholischen Klerus in Bosnien.“ Ne bomo preiskovali — je li res, kar piše „Zastava“, ali ne, „Politik“ pa opomnimo na njen lastni spis „Falsche Ausreden“ v ravno tisti številki, v katerem pravi, da bi bila velika budalost osebe zamenjevati z narodom. Če bi tedaj tudi res bilo, da je neki „Fra Andrija“ turški vladi prigovarjal, da naj tudi katoliške prebivalce pošlje v boj zoper vstajnike je vendar krivično, ravnanje tega Andrija podtikati vsej duhovščini katoliški.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 13. julija.

Državni zbor se zopet snide 3. sept. Ministerstvo naj se tega počitka veseli, omenja „Reform“, ljudstvu je tako malo mar, kakor so bile obravnave.

Dunajski listi naznanjajo, da se avstrijski in nemški cesar 8. avgusta snideta v Solnogradu. Angleški listi pa so poročali o neki zvezi med Avstrijo in Anglijo, toda vradna „Presse“ trdi, da so bili dotični spisi samo teoretične razprave, „W. Abendpost“ pa piše, da koristi avstrijske in angleške se le v tem vjemajo, da obe državi želita miru.

Vnanje države.

V srbski skupščini se je 9. t. m. 31 poslancev (konservativcev in skrajnih levčnikov) poslanstvu odpovedalo, češ, da večina

ugovarjal se s ptujimi vladarji, upravljal z raznimi zemaljskimi zadevami, zapovedoval v Moskvi, ko je odšel car v samostan. Tako je doživel Požarski lepo starost, in tiho mirno pričakal svojo smrtno uro. Telo njegovo je pokopano v Suzdalu, v Spaso-Evfimijevskem samostanu, kjer so počivali tudi njegovi predniki.

Izvrstni mož za rusko zemljo, Kozma Minin Suhoroki, živel je pri carju mnogo manje časa nego Požarski. Drugi dan pa kronauji, na dan svojega godú, imenoval je car njega za svojega svetovalca, ter mu poklonil imanje s hišo v Nižnjem-Novgorodu. Minin ni sedel dolgo v carskem veču; odšel je potem v svoje rojstno mesto Nižni ter tam umrl l. 1616, poprej nego Požarski 16 let. Njega so pokopali v Nižgorodскеj Preobraženskej cerkvi, zraven bivših oddelnih knezov, in v kratkem so nanj pozabili . . .

Ali taki ljudje se ne pozabijo za vedno. Telo umre slavna in velika dela pa žive večno. V Moskvi, na Krasnej ploščadi, krasi se zdaj spomenik; na njem je napisano: „Knezu Požarskemu in Mininu blagodarna Rusija“.

in ministri ne ravna jo pošteno. Večina je to natolcevanje z zaničevanjem odbila in odpoved vzela na znanje. Nove volitve se bodo vršile 12, 14. in 17. t. m. — Vlada je vse preskrbela, da bode v 10 dneh zamogla vojske svoje spraviti na noge in zbrati jih na meji. Da bi dobila za to potrebnih denarjev, poslala je pooblaščenca svojega v Pariz, London, Amsterdam ali Berlin, da v enem teh mest na posodo dobi 12 milijonov frankov.

Izvirni dopisi.

Iz Kamnika, 10. julija. (Nekaj o veri in letini.) V Kamniku je bil 8. t. m. pogreb nekega stotnika tukajšnjega batalijona Leopoldskega polka 8. kompanije. Ta gospod je bil rodом Nemeč, po veri pa protestant, zato ga je ljubljanski luteranski pastor pokopaval in potem tudi imel ogovor. Po naših cerkvah mu tudi ni nič zvonilo, samo godba je bila njegovo zvonjenje. Govor omenjenega pastora je bil nekterim ljudem tako po volji, da bi se dali precej v njegovo vero vpisati, če bi bilo mogoče.*)

Več sem jih slišal pač, ko bi mi imeli take duhovne, potem bi se laglje izveličali, in še mnogih drugih reči, ki mi jih pa moja vest ne dopušča govoriti. Neko krčmarico je ta govor tako osupnil, da je vsakemu človeku, ki je prišel v krčmo, razlagala ta govor in jim govorila, da bo v vsaki veri človek izveličan, in da so v vsaki veri boljši ljudje kakor pa v naši sv. veri. Ko poslednjič pride neki mlad naroden človek in mu krčmarica ravno to po svoje razlaga, jo odločno zavrne, da to ni res, da to ni mogoče; iz besedovanja pride do hudega prepira in kmalo bi se bila še stepala, ker je krčmarica omenjenega človeka prišla za vrat in mu rekla, da je bolj neumen kakor noč, in da bi ga raztrgala, da bi se ga nič ne držalo skupaj, če bi ga le zmogla. Ne vem, ali je to storila iz norčije ali v resnici, zgodilo pa se je gotovo.

Tistim ljudem, ki tako preslavlja govor luteranskega pastora, bi svetoval, da naj gredo večkrat poslušat sveti krščanski nauk, ki se vsako nedeljo pri nas prav izvrstno razlaga.

Letos je letina pri nas prav dobra, ozimnine so ljudje prav obilo našeli in prav lepe; tudi kar so v spomladi sejali in nasadili, je zdaj še vse prav lepo. Sena so letos tukaj obilo dobili, da že zdavnej ne toliko, in zopet otava lepo kaže, ker je o pravem času dobri Bog dal nam pohlevnega deža.

Xr.

Iz Cerknice, 12. julija. (Tatvina.) V noči od 10. do 11. t. m. ulomil je neznan tat v našo cerkev M. B. in si prilastil par soldov, ktere je pobral iz pušic pri velikem altarju in na strani, kjer se pobera za duše v vicah. Smemo reči, da ni dobil vsega skupaj čez goldinar, vendar znaša škoda samo pri oknu, ktere ga je zdrobil, čez 20 gld., kajti okno je v gotičnem slogu postavljeno in naročiti moramo šipe vsaj za polovico okna iz Inomosta, zraven pa še delalca iz Radovice. Zginil je hudobnež, sledi mu žandarmerija za petami in sum leti zelo na nekega capina, kteri je zvečer hodil okrog cerkve, drugo jutro pa je zginil od tod kakor kafra.

Iz Trebnja, 8. julija. — Hvala Bogu, delo je skončano; težka bila je borba, a izvršilo se je dobro, reči smemo nepričakovano. Če tudi je bil čas silno nevgoden, ko je naš

*) Prav lahko, ker mogočno drevo katoliške cerkve ni na zgubi, če odpadejo nekatere suhe veje, ki mu niso v kinč, ampak le v nečast in aramoto. Vredn.

kmet z delom preobložen in se je nanj od nasprotni strani silno pritiskalo, žugalo in obljubovalo, da bi res skoraj vedel ne bil, koga bi poslušal, vendar je včeraj 7. t. m. nepremakljiv stal v Trebanskem gradu in je možko, nekako ponosno povedal tri poslanca, ktere si je za svoje zastopnike izvolil. Prišli so skupaj iz vseh krajev, na vse zgodaj drdrali so vozovi od blizo in daleč; krog 7. ure zjutraj bilo je že Trebnje napolnjeno takih mož, ki so mirno in tiho, pa resno stopali proti županovi krčmi, da se tam dogovore zaradi volilne komisije, ki jo izbrati hočejo izmed sebe. Pred hišo, pod lipo videl bi bil razne obraze, ki kakor različni so bili tudi po noši in postavi, bili so vendar edini za narodno stvar. Prijazno so segali si v roke, se mirno razgovarjaje vtrjevali eden drugega v svojem namenu. „Vsi hočemo stati trdni ko skala za nasvetovane narodne tri može in jih enoglasno voliti, kar nas je tukaj, velja naj, kar hoče, pa pridejo še drugi za nami.“ Zmaga je bila tedaj že takrat zagotovljena in videlo se je, kako poparjeni so prihajali posamezni nasprotniki med pod lipo zbrane volilce in veselje in radost bilo je splošno, ko stopi nekdo med nje in pravi: „E tam, v nasprotnem taboru je žalostno, le nekaj bradačev je tam in par na limanice vjetih kmetov, tukaj pa je vse tako živo.“

Ura je vdarila $\frac{3}{4}$ na 9, eden stopi med volilce in jim goreče zakliče: Možje, zdaj pa le pojdimo v grad, da nas naš nasprotnik ne prehití in volilne komisije ne postavi brez nas. Cela vrsta se vzdigne in se mirno pa ponosno pomika proti gradu; za njimi je šla peščica nasprotnikov, ki so že pred pali bili in so tedaj s pobešenimi očmi in vsi raztreseni ležili v volilni boj, a nazaj prvi.

Lahko so se nemčurji prepričali, da je tukaj ves njihov trud zastonj; narod nima do njih in njihovih pomagačev nobenega zaupanja; narod ostane narod in zastonj je ves upor nasprotnikov. Vjemó se že sem ter tje kteri na limanice, če se tako pritiska kakor pri nas, svet take veternejake zaničuje in jim nikdar zaupanja dal ne bode, počne naj se, kar hoče.

Nasprotniki so se lahko prepričali, da Slovenci niso taki rogovileži, kakor si jih oni mislijo, saj je nekdo izmed njih sam tisti dan rekel: „Tako lepega reda nisem še videl pri volitvah, kakor je danes.“ Ne vemo tedaj, čemu je bilo toliko skrivnih in očitnih ogleduhov nastavljenih in žandarjev poklicanih, ki so ponosno sem ter tje hodili.

Bil je res lep prijazen dan, veselje in zadovoljnost med volilci splošna in navdušenost taka, da enake med prostim ljudstvom ne pomnimo. Naj nam le razpustijo zbor, djali so možje enoglasno, prišli bomo pa drugi pot in jih pripeljali še več. Res stane nas veliko in mnogo bomo danes zamudili, pa nič ne de, zdaj še le vemo, zakaj da gre. Nas je zmiraj več, kakor nemčurjev, mi smo tukaj domači in ne damo, da bi tujci gospodovali nad nami.

Po končanih volitvah so se bili zopet do malega vsi zbrali v g. županovi krčmi, ki je sam volil ž njimi in veselje bilo je splošno. Zastave, ki so nad hišo vihrale, naznanjale so, da se slovenski voilci po trudnem boju z nasprotnikom, ki je ljuliko sejati skušal med narodom, zmage vesele. Petje in prijateljski razgovori storili so res veselico narodno, proti noči so se še le razšli razni volilci, v roke si segaje, da hočejo vsi trdni stati kakor skala, ako jih na višjem mestu kličejo v boj.

Pravi narodnjak se pa ima tudi posebno veseliti tega dneva, ko vidi, kako narod vstaja in se zaveda.

Iz Litije, 8. julija. (Omika, da ji ni para.) O Shakspeare, Shakspeare, kako vzvišene ideje srkamo iz tebe! Vsaka misel iz predaljškov tvojih pregomazlja nam čutnice, že tako rahle, izbujene, da srce nam triplje in skače v polnem nemiru od leve na desno, od desne na levo. Tebi, borni vodja tukajšnih mračnjakov, tebi pa ni dano umeti moža, ne moreš seznaniti se z idejami njegovimi, kajti talentov nimate tamničarji slovenski, vboge beštice ste — brez omike. Z nami pa je druga: ljubljenska prenašamo iz rok v roke, da, ne govorim preveč, jed nam je on in pijača, zlasti tedaj, kader konec mesca nimamo — „solcštangelnov“ se soljo in kimno potresenih, ne piva iz puntigamske pivarnice; zato smo pa tudi omikani, da vse se nam čudi, o čudi.

Neolikani svet je slišal morde šumeti o Rafaelu in Angelu — naš „Tagblatt“ ju dobro pozna — a dalje njegovo oko ne sega, mi pa gledamo simo tamo — Shakspeara nosimo v mazincu — in lahko rečemo, da poslednja sodba, katero hrani sikstinska kapela v Rimu, naj se brez skrbi skrije pred sliko junaškega plemena, ktera je bila kot umotvor v polni dovršenosti té dni na ogled postavljena tu v Litiji v stari kavarni. Pisatelj se drzne počastiti, ter jo omikancem na ljubo narisati, kolikor mu je moč, čisto, da tudi svet v daljavi umetnika spozna in občuduje. Svet, beri! V soboto, 7. jul. na noč, pride tukajšnji občinski pisar g. Zalokar v kavarno, se vsede k mizi in mirno pije vrček piva. Kdo ve za nesrečo? G. Zalokar tudi ne. Duri iz sosednje sobe se odpro, izmed njih pridivja Eržen — „Narod“ ga zove „hausknecht“ — skoči na mirnega, slovenskega pivca, ga zgrabi za prsa in za vrat, davi in hlesti po glavi, meče ob tla, in dela z njim, kar je le nečloveku pristojno. Rad bi še drugim privoščil nekaj svoje zrele omike, kajti kričal je med divjanjem: „To imaš za šegača, tó za notarja, tó za kolekturo itd.“, le prilike ni bilo.

Eržen ima seboj pa tudi zvestega tovariša, njegovo slavno ime je Mühlwenzel. Bi li jaz zaostal, si misli ta, in „slovenskemu psu“ ne pil krvi? Orožje je blizo, roke ne onečastim, hajd — po stol. Dictum — factum, zver maha po glavi, da kri curkoma teče iz ran, katerih se mirni mož pač ni nadejal necej. —

Bralec, to sliko bodeš še bolj občudoval, ko ti povem, da ta posel jima je le „Privat-Vergnügen“, ker po stanu je prvi okrajni zdravnik, drugi lekar, oba toraj izmed intelligence. Kaj pa pravi k temu ljudstvo? Ljudstvo se po pravici poprašuje: Ali sta ta nečloveka tu še mogoča? Ali moramo to olikano surovost ravno mi živiti? Memogrede opominim, da od nekdanj se vsak boji pri njima zdravil iskati, zlasti popoldne, ker je pretežavno ugani, kateri je predsednik, kateri podpredsednik društva, ki se zove „Biervertilgungs-Verein.“ Da sta oba zagrizena nasprotnika ljudstva, ki je obsojeno ju rediti, se ume tako; zlasti pa si je Eržen v zadnjem času kot agitator pri volitvah toliko laborov surovosti nabral, da se ima le miroljubnosti naših ljudi zahvaliti, da ga trpe med seboj. Čudimo se pa zares potrpežljivosti nekterih, da tolika razžaljenja prenašajo mirno in brez potrebe molčijo. Sicer omike imenovana junaka nista poznala nikoli, in volja jih je bila od nekdanj, rogoviliti, toda perut nista imela; le nekaj časa, — menda bo že skoraj dve leti, — nosita greben po koncu, kajti pri nas so žalostne

razmere, da imaš popolno prostost, da le tje hodiš po „kifeljce“, „šniceljne“, „vince in pir“, kamor komanda pelja. Od tod blažena omika, da se je Bog usmili; in glede nje vprašamo le še njega, ki je agitatorja našega tako zvesto spremljeval in tudi popolno zmožnost za surovost na dan volitve svetu odkril, njega vprašamo: Kdo naj se danes sramuje?

Razne reči.

— Prva svétovna izložba časopisov in rokopisov v Pragi se je prav dobro obnesla. Nemški listi nekako molčijo o njej, ker so Slovani, ki so vmislili kaj takega. Rokopisi slovenski so se videli na pr. Prešernov, Čopov, Koseskov, Bleiweisov itd. Časopisov razstavljenih je bilo 28, med njimi nekaj onih, ki sedaj več ne izhajajo. Iz slovenskih krajev, iz Rusije, Hrvaške opazovalo se je, da se še vse preveč podpira ondod tuje, nemško novinarstvo namesti pravega domačega. Naglo cvete časništvo v Ameriki. Ondotni Čehi imajo sami do 17 lastnih časnikov. Prava domovina časnikarstvu pa je Angleška. Tu vlada tiskovna svoboda in ta pospešuje najbolj novinarstvo. Nekteri angleški časopisi štejejo po več sto tisuč naročnikov. Kralj ali prvak vseh časnikov tega sveta sme se zvati „The Times.“ Ta list sklada po noči 70 stavcev in po dnevu 30; popravljavcev ali korektorjev mu je treba 24. V angleškem parlamentu ima 19 svojih stenografov. Izhaja v véliki obliki po 10—12 pol. V Londonu ima svojo posebno palačo, kjer je tiskarna, opravništvo; ima tudi svoje posebne vlake. En celi letnik ali tečaj listov tehta do 110 funtov. Za Avstrijo stoji predplača na „Times“ samo 87 gl. 96 kr.

— Kat. politična družba v Brnu je imela 5. t. m. slavnostni shod v god slovenskih verovestnikov ss. Cirila in Metoda. Kakor na Českem — oživljajo se vrlo taki zbori tudi na Moravskem, in kar je posebne važnosti, vdeležujejo se jih najvišji plemiči brez sramú, jih vodijo, v njih govorijo in pospešujejo s prostim narodom iste verske in narodne namene. Kdaj pridejo naše dežele plemenitaži do tega spoznanja? Zbor, v katerem se je bilo sošlo do 1500 ljudi, je pričel voditelj njegov grof Egbert Belcredi s primernim ogovorom o slavnostni priliki. Za njim je govoril obširno grof Karel Nostic o gibanji katoliškem na Českem v nekdanjosti in sedanjosti opomnivši, da se tudi po sedanjem proticerkvenem gibanji zrak čisti, nebo jasni, vnemarnost preganja, novo življenje vzbuja, da verski tiho-tapci, ki doslej nič niso o nasprotji hotli vediti in slišati, spregledujejo in poslušajo. Le tako dalje; katolikov nas je po Českem in Moravskem ogromna večina. Da se jih vzbudi le polovica, da so verni sinovi katoliške cerkve, zmaga bode naša.

Potem je govoril dr. Kl. Borový, profesor bogoslovni v Pragi, o pogrebnikih našega stoletja tako krepko, da je kakor mlademu Nosticu tudi njemu donela živahna hvala. Vrhovni grobar, pravi, je punt ali revolucija; pod njim so napačna veda ali nevera, konkurenca svobodna, internacionala, framasonstvo, konstitucija in narodnost pretirovana in napak obračana. O razmeri med narodnostjo in nabožnostjo je govoril dr. Jos. Pospíšil, prof. bogoslovni v Brnu. Sklenil je predsednik znameniti zbor z opominom, da živimo v tužni dobi, da se nam žalostna kaže bližnja prihodnost, da pa je treba stanovitno boriti se do konca po vzgledu ss. Cirila in Metoda, Pija IX. in da veren je narodu in cesarju le, kdor je veren Bogu.

Poslanica.

Imenovanje dr. Lušina za konzervatorja na Kranjskem je bilo vzrok, da sem bil od mnogo prijateljev, in sicer posebno duhovskega stanu vprašan, ali jaz nisem več konservator? in zakaj ne?

Prosim tedaj, da v „Slovencu“ omenite, da c. k. cent. kom. za zgodovinske spominke razpada v tri sekcije: I. za starinstvo, II. za sredni vek, III. za arhive in pismene dokumente sploh. Jaz sem bil za prvo sekcijo imenovan, za katero tudi še naprej v prid naši blagi domovini delam, kar moje slabe moči zamorejo.

Pri tej priliki se tudi prisrčno zahvaljujem prečastitim gospodom župnikom, kateri so mi izpolnjene pole (Fragebögen) poslali blagovolili. Mnogo in zlo zanimivega gradiva se je nabralo, tedaj prisrčna zahvala za poslano.

V Mariboru 12. julija 1877.

Alfons Müllner,
c. kr. prof. in konservator za
Kranjsko in slov. Štajer.

Eksekutivne dražbe.

16. julija: 3. Toman iz Kamnegorice v Radolici. 2. Nadrah iz Št. Jurja v Litiji. 1. Valentinčič. 1. Wernig. 1. Vilhar vse v Ljubljani. 1. Jagodic iz Oševka v Kranji. 1. Boben v Novem mestu.

Umrli so:

Od 5. do 11. julija: Andrej Kahan, gostač 27 l., za razsed. krvi. Ana Pellaus, gostačeva hči 16 l., Janez Cerer, gostač 58 l., oba za jetiko. Janez Tomše, drvar 60 l., mrtev najden. Juri Kaden, gostač 44 l., vled slabosti. Luka Jenko, jetnik 23 l. za vtriplj. pljuč. Štefan Rauner, jetnik 53 l., za sprid. obisti. Matija Strajnar, hlapec 78 l., vled starosti.

Listnica vredništva.

G. dopisniku iz Šentruperta: Dopisa ne smemo objaviti, če nečemo, da ga zopet ne natisnemo samo za slavno policijo. Ravno iz tega vzroka morali smo tudi dopis iz Trebnja zelo skrajšati.

Telegrafične denarne cene 13. julija.

Papirna renta 61.05 — Srebrna renta 66.60 — Zlata renta 72.50. — 1860letno državno posojilo 113 — Bankine akcije 774 — Kreditne akcije 144.80 — London 124.90 — Srebro 109.50. — Ces. kr. cekini 5.97 — 20-frankov 10.02.

Naznanilo.

Slavni **Krežma**, skoro da prvi Evropejski umetnik na goslih, potovaje na Goriško, pride v Ljubljano in bode s svojo gospico sestroco veliki koncert dal v četrtek 19. dne t. m. v čitalnični dvorani s pripomočjó čitalničnega pevskega zbora. Drugi pot priobčimo celi zanimivi program. Danes rečemo le to, da nikomur ne bode žal, ako 19. dne t. m. tudi oddalječ pride v Ljubljani slišat čarovnika na goslih!

Iz odbora narodne čitalnice.

Naznanilo in priporočilo.

Podpisani naznanja častitemu občinstvu, da bo po želji več prijateljev osnoval privatno šolo za glasovir, gosli in petje za odrasčene in otroke po najnovejši in najboljši metodi. V teh predmetih se priporoča tudi za poduk po hišah. Natančneja pojasnila na Marija-Terezije cesti hiš. št. 5 v II. nadstropji vsak dan od 10. do 12. ure popoldne.

Z največjim spoštovanjem

(3)

Anton Stökl.